

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN

Sökande: Sand & Grus AB Jehander, 556016-1183
Box 47124, 100 74 Stockholm

Ombud: Advokat Anna Bryngelsson samt biträdande jurist Fanny Aronsson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291, 203 14 Malmö
Tfn: 040-698 58 00
E-post: anna.bryngelsson@msa.se, fanny.aronsson@msa.se

Saken: Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad
täktverksamhet m.m. enligt 9 kap. miljöbalken samt vattenverksamhet
enligt 11 kap. miljöbalken inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning
s:1 och fastigheten Bro-Önsta 2:10, båda i Upplands-Bro kommun.

A. Yrkanden

1. Sand & Grus AB Jehander ("Jehander") yrkar att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt **9 kap. miljöbalken** att inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1 respektive fastigheten Bro-Önsta 2:10, båda i Upplands-Bro kommun
 - (a) bedriva fortsatt och utökad täktverksamhet, innefattande:
 - i. brytning, förädling och försäljning av högst 1 300 000 ton berg årligen; samt
 - ii. uppförande och drift av anläggning för sortering och krossning av berg.
 - (b) bedriva verksamhet för förädling av bergråvaran, innefattande
 - i. tillverkning av högst 200 000 ton asfalt per år;
 - ii. tillverkning av högst 85 000 m³ betong per år; samt
 - iii. tillverkning av högst 200 000 ton jord per år.
 - (c) bedriva verksamhet för återvinning, innefattande
 - i. mottagning och återvinning av rena rivnings-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg upp till en årlig mängd om 500 000 ton för dels produktändamål, dels anläggningsändamål;
 - ii. mottagning och återvinning av högst 50 000 m³ skogsavfall (stubb och ris) per år för produktändamål; samt
 - iii. mottagning och återvinning av högst 50 000 ton uppfräst asfalt per år för produktändamål,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges nedan i denna ansökan jämte bilagor.

2. Jehander yrkar vidare att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd enligt **11 kap. miljöbalken** att inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1

- (a) bortleda i tåkten inläckande dag- och grundvatten; samt
- (b) utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för den angivna vattenverksamheten,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges nedan i denna ansökan jämte bilagor.

3. Jehander hemställer även att mark- och miljödomstolen

- (a) bestämmer att tillståndet ska gälla i 30 år från den tidpunkt som Jehander tar tillståndet i anspråk enligt punkt 4 nedan;
- (b) bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, inom vilken den miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång, till 10 år avseende betongtillverkningen samt 5 år för övrig sådan verksamhet, allt från lagakraftvunnet tillstånd;
- (c) bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § miljöbalken, då arbetena hänförliga till vattenverksamheten ska vara utförda, till 5 år från det att verkställbart tillstånd föreligger;
- (d) bestämmer tiden enligt 24 kap. 18 § miljöbalken, för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada, till 5 år från arbetstidens utgång;
- (e) fastställer de villkor som föreslås i avsnitt I.4 nedan;
- (f) meddelar ett verkställighetsförordnande med avseende på tåkt- och vattenverksamheten (yrkande 1 a respektive 2 ovan) samt mottagningen och återvinningen av rena rivnings-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg (yrkande 1 c i ovan), dock begränsat på så sätt att den årliga mottagningen och återvinningen av externt material inte får överstiga 200 000 ton innan dess att domen vinner laga kraft; samt
- (g) godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B.

4. Jehander hemställer slutligen att tillståndet ska anses ha tagits i anspråk när bolaget skriftligen underrättat tillsynsmyndigheten om detta, och att tillståndet meddelat av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms län den 28 maj 2008, diarienummer 5511-2007-090742, ska upphöra att gälla vid denna tidpunkt.

B. Orientering

B.1 Sökanden

Jehander ingår i HeidelbergCement-koncernen som är en världsledande producent av bland annat bergmaterial till byggindustrin. Med över 140 år i branschen åtnjuter Jehander stor erfarenhet och kunskap på området. Bolaget bedriver numera verksamhet i regionerna kring Stockholm, Uppsala och Gävle.

B.2 Nuvarande tillstånd

Jehander bedriver idag verksamhet inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1 med stöd av ett tillstånd meddelat av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Stockholms län den 28 maj 2008, diarienummer 5511-2007-090742. Tillståndet meddelades Vägverket Produktion Beläggning, som överlät det till Jehander den 5 november 2009. Tillståndet gäller till och med den 1 juni 2028. Tillståndet medger täktverksamhet och krossning av berg, införsel av externa massor för återvinning eller efterbehandling samt tillverkning av asfalt. Tillståndsmeningarna återges i Bilaga B, avsnitt 1.1.1.

B.3 Referenssystem i höjd och plan

Kartmaterial och tillhörande data i ansökan är angivna i höjdsystem RH2000 och koordinatsystem SWEREF 99 TM.

B.4 Ansökans omfattning och prövningens avgränsning

B.4.1 Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken

Ansökan omfattar tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets bergtäkt i Bro. Täktverksamheten innefattar dels brytning, förädling och försäljning av högst 1 300 000 ton berg årligen (verksamhetskod 10.11), dels uppförande och drift av

anläggning för sortering och krossning av berg (verksamhetskod 10.50). Verksamheten syftar till att tillgodose det växande behovet av ballast i Stockholmsregionen, se vidare avsnitt F nedan.

Det befintliga tillståndet innefattar rätt att tillverka asfalt. Tillverkningen förutsätter dock en idag mindre lämplig lokalisering inne i tälten. Därför bedrivs idag inte någon asfalttillverkning i Bro. Jehander ansöker nu om tillstånd att bedriva asfalttillverkning på en ny lokalisering, nordväst om det nuvarande verksamhetsområdet, innefattande tillverkning av högst 200 000 ton asfalt per år (verksamhetskoder 26.150 och 40.60). Jehander ansöker även om tillstånd till tillverkning av högst 85 000 m³ betong och 200 000 ton jord per år (verksamhetskod 26.110¹).

Ansökan omfattar vidare tillstånd att bedriva återvinningsverksamhet innefattande mottagning och återvinning av rena rivnings-, jord- och schaktmassor, entreprenadberg, skogsavfall och uppfräst asfalt (verksamhetskoder 90.80, 90.100 och 90.141). Med "rivningsmassor" avses bland annat rivningsbetong och uppgrävd asfalt. Återvinningsverksamheten har två syften: återvinning för produktändamål² respektive återvinning för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet. Vissa fraktioner, såsom rena massor och betong, ska återvinnas för båda ändamål. Eftersom tillgången på återvinningsmaterial varierar över tid, liksom efterfrågan på återvunna produkter, kommer beträffande sådana fraktioner den årliga fördelningen av mängder att naturligen variera. Jehander har välfungerande mottagningsrutiner för material som ska återvinnas och använder sig av en etablerad metod för framtagande av platsspecifika riktvärden, vilket borgar för att mottaget material inte tillåts förorena området. Dessutom säkerställer den planerade användningen av material för efterbehandling ökad biologisk mångfald och större attraktion för det rörliga friluftslivet jämfört med nollalternativet. Det är av dessa skäl onödigt begränsande att i tillståndet reglera hur stor andel av det mottagna materialet som årligen får användas för respektive syfte. Som framgår av avsnitt H.2 nedan,

¹ Tillverkning av jord är inte anmälnings- eller tillståndspliktigt och omfattas därmed inte av någon verksamhetskod. Jehander har ändå valt att inkludera verksamheten i denna tillståndsansökan.

² Typiska produkter är material för vägbyggnation, grundläggning och fyllnadsarbeten. Lerhaltigt material kan även användas som tätskikt i t.ex. vattendammar.

kommer Jehander under tillståndstiden följa behovet av externt material och anpassa mottagningen därefter.

B.4.2 Tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken

Då täktverksamhet till viss del sker under grundvattennivån, söker Jehander även tillstånd att bortleda i täkten inläckande grund- och dagvatten, och anläggningar för detta. Bortledning planeras ske till markavvattningsföretaget Aske-Skråmsta. Vattenhanteringen inkluderar även sedimentationsdammar.

Efterbehandlingsplanen (Bilaga A2) innefattar anläggningsåtgärder i vatten, bland annat en eller flera öar i täktsjön. Anläggningsåtgärderna utgör enligt Jehanders mening inte tillståndspliktig vattenverksamhet, eftersom det är uppenbart att dessa inte kommer skada vare sig allmänna eller enskilda intressen.

B.4.3 Artskyddsdispens

I det område som tas i anspråk för den sökta verksamheten återfinns fem kärlväxter, sex grod- och kräldjur, en mossart samt ett flertal fåglar, som är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845). Arterna är vanliga i Sverige och deras bevarandestatus påverkas inte varken ur lokalt, regionalt eller nationellt perspektiv, varför förbuden i artskyddsförordningen inte aktualiseras (se vidare avsnitt 8.2 i miljökonsekvensbeskrivningen). Ansökan omfattar därmed inget yrkande om artskyddsdispens.

B.4.4 Tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950)

Det pågår en arkeologisk förundersökning av det ansökta bryt- och verksamhetsområdet. Om utredningen visar att det finns fornlämningar i området kommer Jehander i god tid innan brytning i de aktuella områdena påbörjas ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen att ta bort de lämningarna.

B.4.5 Tillstånd enligt väglagen (1971:948)

Jehander planerar att anlägga en ny anslutning från verksamhetsområdet till väg 269. Bolaget kommer att söka tillstånd hos Trafikverket.

B.4.6 Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen)

Jehander har inför denna ansökan samrått enligt 13 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Den ansökta verksamheten omfattas av Sevesolagen enligt den lägre kravnivån eftersom det kan inträffa att det förekommer minst tio ton sprängmedel vid enstaka sprängningstillfällen. Det kommer dock aldrig förekomma mer än 50 ton sprängmedel – vilket utgör gränsen för den högre kravnivån – inom verksamhetsområdet vid en och samma tidpunkt. Anmälan enligt Sevesolagen skedde i maj 2016. Till denna ansökan bifogas det nuvarande handlingsprogrammet enligt Sevesolagen, se Bilaga C. Handlingsprogrammet kommer att uppdateras i samband med att Jehander tar det nu ansökta tillståndet i anspråk.

B.4.7 Tillståndstid

I aktuellt område finns det brytbart bergmaterial för mer än 50 års drift. Jehander hemställer dock att mark- och miljödomstolen bestämmer att tillståndet ska gälla i 30 år från den tidpunkt som Jehander har tagit tillståndet i anspråk. Bolaget kommer inom ramen för det nu ansökta tillståndet att investera i en helt ny produktionsanläggning, ett nytt asfaltverk och en ny betongfabrik. Stora och långsiktiga investeringar som dessa har lång avskrivningstid och blir således mer riskfyllda vid en kortare tillståndstid.

Vad som också talar för en längre tillståndstid är dels de omfattande anläggningsåtgärder som planeras och som gynnar inte bara den biologiska mångfalden utan även rekreationsintresset, dels regionens behov av anläggningar för mottagning och återvinning av entreprenadberg. Vad beträffar det förstnämnda så skiljer sig anläggningsåtgärderna i vatten under efterbehandlingsskedet från traditionell efterbehandling av bergtäkter. De föreslagna åtgärderna är resultatet av ett omfattande samarbete mellan geologer och naturkonsulter. Vad beträffar entreprenadberg så uppkommer tillgången på detta – dvs. behovet för Trafikverket och andra aktörer att bli av med entreprenadberg – exempelvis i samband med stora infrastrukturprojekt. Kännetecknande för dessa är att de uppkommer sällan i tiden och att mängderna entreprenadberg som frigörs varje gång är betydande. Om det inte finns strategiskt belägna mottagare av entreprenadberg i samband med infrastrukturprojekten – mottagare som kan tillgodogöra sig och återvinna de

utsprängda massorna – blir resultatet typiskt sett extremt många och långa lastbilstransporter, vilket är negativt för både hälsa och miljö. En lång tillståndstid med goda återvinningsmöjligheter är således inte bara viktigt för verksamhetsutövaren utan utgör även ett samhällsintresse. Se vidare avsnitt F nedan.

Vad som talar emot långa tillståndsperioder är huvudsakligen teknikutvecklingen, som möjliggör ständigt strängare emissionsvillkor. Jehander vill därför uppmärksamma att bolaget, i avsnitt I nedan, föreslår i flera avseenden strängare villkor än vad som normalt föreskrivs för verksamheter som den ansökta.

Jehander vill även erinra om att det för bergtäkter är vanligt förekommande med tillståndstider på 30 år.³

C. Områdesbeskrivning

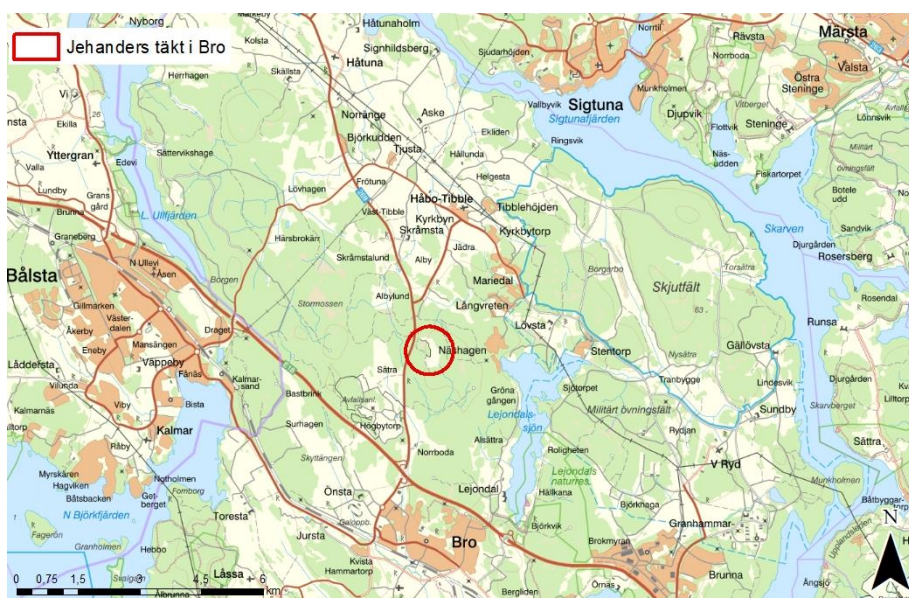
C.1 Verksamhetsområdet

Den ansökta verksamheten ska bedrivas inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1 och fastigheten Bro-Önsta 2:10, båda belägna i Upplands-Bro kommun. Verksamhets- och brytområde för den ansökta verksamheten redovisas i Bilaga A1. Verksamhetsområdet kommer att omfatta cirka 180 hektar, varav brytområdet utgör cirka 80 hektar. I förhållande till nuvarande tillstånd kommer *verksamhetsområdet* att utvidgas i samtliga riktningar, och *brytområdet* utökas i huvudsakligen sydlig riktning. Det utökade verksamhetsområdet består idag till största delen av produktionsskog.

C.2 Lokalisering och omgivning

Verksamhetsområdet är beläget cirka 4 kilometer norr om Bro tätort, se karta nedan, och omges av produktionsskog. Den närmast belägna bostaden ligger vid Sätra Gård, cirka 150 meter väster om verksamhetsområdet.

³ Se bl.a. mark- och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom den 16 maj 2017 i mål M 345-17; Mark- och miljööverdomstolens domar den 8 december 2017 i mål M 7369-17 respektive den 18 april 2018 i mål M 3776-17; mark- och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom den 5 september 2019 i mål M 4570-18.

C.3 Planförhållanden m.m.

Verksamhetsområdet omfattas inte av någon detaljplan. I den fördjupade översiktsplanen för landsbygden är ansökt verksamhetsområde till största delen utpekad som område prioriterat för den areella näringen skogsbruk. En mindre del av det ansökta verksamhetsområdet är utpekad som verksamhetsområde. Planförhållandena utgör således inte hinder för den ansökta verksamheten.

C.4 Riksintressen och formellt skyddade områden

I närheten av ansökt verksamhetsområde finns riksintressen för kulturmiljövård, yrkesfiske, kommunikation respektive totalförsvaret. Inga riksintressen bedöms påverkas av ansökt verksamhet.

Det finns inga formellt skyddade områden varken inom eller i direkt anslutning till verksamhetsområdet. Söder om verksamhetsområdet finns Östra Mälarens vattenskyddsområde, Natura 2000-området Broviken och naturreservatet Broängarna. Ansökt verksamhet bedöms inte ha någon påverkan på dessa områden.

D. Den ansökta verksamheten

Den ansökta verksamheten beskrivs utförligt i den tekniska beskrivningen, Bilaga A. Sammanfattningsvis framgår följande.

D.1 Tåktverksamheten

Ansökan omfattar fortsatt och utökad tåktverksamhet. Brytning kommer att ske på bred front i huvudsakligen sydlig riktning. Ingen brytning kommer att ske norrut.

Enligt nu gällande tillstånd kan brytning ske till som lägst nivån +28 meter. Den sökta verksamheten innefattar något djupare brytning, till som lägst +24 meter. Ett förkrossschakt kommer dock att anläggas på nivån +12 meter. Jehander vill härvid uppmärksamma att förkrossschaktet – liksom framgår av ansökningsbilagorna – kan komma att injekteras eller gjas med betong, dock endast om det visar sig att grundvatten läcker in i schaktet.

För bergbrytningen är de ingående momenten avbaning, borrar, sprängning, knackning med hydraulhammare, krossning, sortering och tvättning.

Normal arbetstid för tåktverksamheten är helgfri måndag till fredag, kl. 06-18.

Verksamheten kan vid behov komma att bedrivas även kvällstid, dock i reducerad omfattning. Borrar, sprängning och arbete med skuthammare kommer dock endast ske helgfri måndag till fredag, kl. 07-18.

D.2 Mottagning och hantering av externt material

Den ansökta verksamheten innefattar återvinning av material genom årlig mottagning och återanvändning av upp till 500 000 ton rena rivnings-, jord - och schaktmassor samt entreprenadberg, 50 000 m³ skogsavfall (stubb och ris) samt 50 000 ton upprästat asfalt. Det mottagna materialet kommer att användas för dels anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, dels produktändamål.

Jehander kommer av samtliga leverantörer av externt material för återvinning kräva information om bl.a. mängd, ursprung, provtagningar och kemiskt innehåll. Materialet kommer att hanteras, kontrolleras och dokumenteras i enlighet med upprättat kontrollprogram.

Inkommande material, som ska användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, får avseende föroreningsinnehåll inte överskrida de platsspecifika riktvärden som anges i kontrollprogrammet (se villkorsförslag 11 nedan). Riktvärdena kommer att ta hänsyn till såväl befintliga som framtida

skyddsobjekt och beräknas med utgångspunkt i Naturvårdsverkets handbok 2010:1 om återvinning av avfall i anläggningsarbeten.

Inkommande material, som *inte* avses användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, får avseende föroreningsinnehåll inte överskrida nivån för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark (se villkorsförslag 12 nedan).

För en närmare beskrivning av behovet av externt material och de anläggningar och strukturer som Jehander avser konstruera med hjälp av inkommande material, se avsnitt H.2 nedan.

D.3 Förädlingsverksamheten

Ett asfaltverk och en betongfabrik kommer att anläggas i den norra delen av verksamhetsområdet. Tillverkningen av jord kommer att ske i den västra delen av tätten.

Tillverkningen av betong kommer som utgångspunkt att pågå helgfria vardagar kl. 06-18, men kan i undantagsfall behöva fortsätta under även kvällar och nätter.

Tillverkningen av asfalt kommer som utgångspunkt att pågå helgfria vardagar kl. 04-22, men kan under särskilda omständigheter behöva bedrivas dygnet runt under såväl vardagar som helger.

D.4 Transporter

Alla transporter till och från tätten kommer att ske med lastbil. Merparten av lastbilstransporterna från tätten kommer att köra söderut på väg 269 och ut på E18. Vid ett fullt utnyttjat tillstånd bedöms antalet fordonsrörelser in och ut från tätten uppgå till cirka 600 fordonsrörelser/dag. Det verkliga antalet transporter per dag kommer dock att variera beroende på årstid och efterfrågan.

D.5 Vattenverksamheten

Täktverksamheten sker under ursprunglig grundvattennivå och inläckande grundvatten liksom tillrinnande ytvatten kommer att behöva bortledas från täktbotten. I takt med att tätten utvidgas i både yt- och djupled kommer volymen länsställningsvatten successivt att öka från nuvarande 4,5 l/s till beräknade 20 l/s.

En eller flera större sedimentationsdammar kommer anläggas inom brytområdet. Dammarnas volym kommer successivt utökas allteftersom brytområdet utvidgas och vattenbehovet ökar. Dammarna syftar till att utjämna länshållningsflödet, lagra vatten och avskilja suspenderat material som uppkommer vid tvätt av massor. En mindre sedimentationsdamm kommer att anläggas i den norra delen av verksamhetsområdet. Denna damm syftar till att samla upp ytvatten och förse bl.a. betongfabriken med vatten. Ledningar anläggs mellan dessa dammar för att möjliggöra omfördelning av vatten.

Länshållningsvatten som inte nyttjas i verksamheten kommer att ledas norrut genom ett befintligt våtmarkssystem och vidare till ett jordbruksdike som mynnar i Sigtunafjärden, se figur 11 i den tekniska beskrivningen.

Vid avslutad täktverksamhet upphör avledningen av grund- och ytvatten, varefter täkten börjar vattenfyllas. När täktsjön uppnår det blivande utloppets nivå (+35 meter) kommer vattnet med självfall avbördas söderut till Brobäcken-Sätrabäcken.

E. Alternativ

E.1 Nollalternativet

Nollalternativet innebär att den befintliga täktverksamheten i Bro avslutas i samband med att det nuvarande tillståndet enligt miljöbalken löper ut år 2028.

Verksamhetsområdet kommer då att efterbehandlas i enlighet med det nuvarande tillståndet, varvid den utbrutna täkten långsamt börjar vattenfyllas och det på övriga ytor planteras produktionsskog. Nollalternativet innebär således att regionens stora behov av material inte kan tillgodoses genom brytning i Jehanders täkt i Bro. Det skulle kunna innebära att andra närliggande täkter behöver utvidgas, att en ny täkt behöver starta upp i ett tidigare obrutet område eller att material behöver transporteras från täkter längre bort.

Nollalternativet beskrivs närmare i avsnitt 6.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.

E.2 Alternativa lokaliseringar

Det är med hänsyn till avståndet varken ekonomiskt eller miljömässigt rimligt att transportera massor från någon av Jehanders andra bergtäkter till Bro-området. Jehander har istället undersökt möjligheten att öppna en ny bergtäkt – med lämplig

bergkvalitet, förbindelser till en större väg och ett avsättningsområde liknande det för den nuvarande tåkten i Bro, se avsnitt 6.2 i miljökonsekvensbeskrivningen. Sammantaget bedöms fortsatt verksamhet vid den befintliga tåkten i Bro vara lämpligare än de utredda alternativa lokaliseringarna.

E.3 Alternativa utformningar

Jehander har undersökt alternativa utformningar av tåkten, vattenhanteringen samt efterbehandlingen, se avsnitt 6.3 i miljökonsekvensbeskrivningen. Sammantaget har den valda utformningen bedömts mest lämplig.

F. Behovet av ballast och anläggningar för återvinning av överskottsmaterial

Jehander har inom ramen för tillståndsansökan analyserat det nuvarande och framtida behovet av ballast respektive anläggningar för återvinning av överskottsmaterial, se Bilaga D. Sammanfattningsvis framgår följande.

Det finns ett stort nationellt och regionalt behov av ballast för att bygga både bostäder och infrastruktur i den takt som politiska målsättningar anger. SGU har mot bakgrund härav bedömt att den nationella produktionen av ballast måste öka betydligt.

Försörjningskapaciteten i den nordvästra delen av Stockholmsregionen understiger redan idag behovet av ballast inom samma område. Det lokala behovet av ballast måste därmed delvis tillgodoses genom transporter från avlägsna tåkter respektive uppkomst av entreprenadberg i samband med bygg- och anläggningsprojekt. Med hänsyn till de negativa konsekvenserna av långväga transporter respektive den begränsade och varierande tillgången till och användningen av entreprenadberg, finns det ett stort samhällsligt behov av den nu ansökta verksamheten.

Utbyggnaden av bostäder och infrastruktur ger upphov till stora mängder schaktmassor. Det finns således ett även ett stort behov av anläggningar – likt den nu ansökta – som kan ta emot och återvinna den typen av material.

G. Miljökonsekvenser

De miljökonsekvenser som den ansökta verksamheten ger upphov till redovisas i avsnitt 8-9 i miljökonsekvensbeskrivningen. Sammanfattningsvis framgår följande.

G.1 Vattenmiljö

Den ansökta verksamheten bedöms sammantaget ha små negativa konsekvenser för vattenmiljön. Länshållningsvattnet leds först till sedimentationsdammar, genom vilka flödet kommer kunna regleras och utjämnas, innan det leds vidare till nedströms liggande dikningsföretag och slutligen Sigtunafjärden. Genom villkorsförslag 8 och 9 (se avsnitt I.4 nedan) minimeras risken för förorening av vatten genom spill av kemikalier och bränsle. Jehander har även för avsikt att inom ramen för kontrollprogrammet kontrollera grundvattennivåer i berg, kvaliteten på det vatten som avleds från verksamhetsområdet och hur mycket vatten som läcker in till respektive avleds från täkten. Verksamheten kommer mot denna bakgrund inte att påverka vare sig miljökvalitetsnormerna för recipienten Mälaren-Skarven eller enskilda brunnar.

G.2 Naturmiljö

Den ansökta verksamheten bedöms *under driftskedet* ha små negativa konsekvenser för naturmiljön. Den största delen av skogen i och omkring det ansökta verksamhetsområdet består av produktionsskog med relativt låga naturvärden. Majoriteten av de skyddade arterna – som har identifierats inom det ansökta verksamhetsområdet – är vanligt förekommande i Uppland. Groddjuren bedöms gynnas av en fortsatt täktverksamhet, då länshållningen av täkten upprätthåller den befintliga sumpskogen och skapar fler dammar. Jehander har härtill föreslagit ett stort antal skyddsåtgärder till skydd för naturmiljön – bland annat bevarande av vegetation i vissa delar av verksamhetsområdet, skapande av olika strukturer vilka gynnar de inom området aktuella arterna och anpassningar av verksamheten för att minska störningar på känsliga arter.

Den ansökta verksamheten bedöms *efter driftskedet och föreslagen efterbehandling* leda till en mer artrik och varierad natur, med positiva effekter för biologisk mångfald även på landskapsnivå.

G.3 Friluftsliv, rekreation och landskapsbild

Den ansökta verksamheten bedöms *under driftskedet* ha små negativa konsekvenser för friluftsliv, rekreation och landskapsbild. Delar av det sammanhängande skogsområde som idag används för scoutverksamhet och friluftsliv kommer att försvinna. Påverkan blir dock lokal, eftersom det fortsatt kommer att finnas stora närliggande skogsområden som kan nyttjas för friluftsliv.

Den ansökta verksamheten bedöms *efter driftskedet och föreslagen efterbehandling* medföra positiva konsekvenser för friluftsliv, rekreation och landskapsbild. Det kommer att skapas ett tätortsnära och varierande naturlandskap inom verksamhetsområdet, vilket kommer att göras tillgängligt för friluftsliv och rekreation.

G.4 Buller

Den ansökta verksamheten bedöms med avseende på buller ha små negativa konsekvenser. Under förutsättning att Jehander vidtar de föreslagna skyddsåtgärderna – anläggande av en bullerskyddsvall i den nordvästra delen av verksamhetsområdet och användande av lokala skärmningar vid efterkrossarna och borrhjellen – kommer ljudnivåerna inte att överskrida nivåerna i Naturvårdsverkets riktlinjer för verksamhetsbuller. Trafiken till och från den ansökta verksamheten bedöms endast ge upphov till ett försumbart bidrag till trafikbullret.

G.5 Luftmiljö

Den ansökta verksamheten bedöms sammantaget ge upphov till små negativa konsekvenser för luftmiljön. Verksamheten genererar dels utsläpp av avgaser, dels damning. Genom de i miljökonsekvensbeskrivningen föreslagna skyddsåtgärderna bedöms påverkan bli liten. Verksamheten medför ingen risk för överskridande av någon miljö kvalitetsnorm.

G.6 Vibrationer och luftstötstågor

Den ansökta verksamheten bedöms med avseende på vibrationer och luftstötstågor inte medföra några negativa konsekvenser eller skadlig påverkan på bostäder eller andra riskobjekt. Förutsatt att samverkande laddning reduceras i främst de västra

delarna av brytområdet, kommer verksamheten även fortsatt understiga riktvärdena för såväl vibrationer som luftstötståg.

G.7 Trafik

Trafiken till och från den ansökta verksamheten bedöms sammantaget ha en liten påverkan på såväl trafikflödet som trafiksäkerheten längs väg 269.

G.8 Kulturmiljö

Den ansökta verksamheten bedöms preliminärt innebära en liten till måttlig påverkan på kulturmiljön. Lämningar inom framförallt brytområdet respektive områdena för produktion och återvinning kommer behöva tas bort. Vid den första etappen av den arkeologiska förundersökningen identifierades flera möjliga fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom ansökt verksamhets- och brytområde. Den andra etappen kommer att slutföras under vintern 2020/21 och syftar till att bestämma status på de tidigare identifierade objekten.

G.9 Samlad konsekvensbedömning

Den ansökta verksamheten bedöms sammantaget innebära små och huvudsakligen lokala konsekvenser för människor och miljö under driftskedet. Genom de av Jehander föreslagna skydds- och efterbehandlingsåtgärderna kommer påverkan från verksamheten begränsas och konsekvenserna i vissa fall att bli positiva jämfört med nollalternativet. Se vidare avsnitt 9 i miljökonsekvensbeskrivningen.

H. Det framtida efterbehandlade landskapet

H.1 Preliminär efterbehandlingsplan

Inom HeidelbergCement-koncernen, i vilken Jehander ingår, läggs stor vikt på biologisk mångfald. Koncernen har därför tagit fram ett dokument, *Promotion of Biodiversity at the Mineral Extraction Sites of HeidelbergCement*, i vilket har sammanställts förslag till åtgärder och rutiner för hur biologisk mångfald kan främjas, såväl under drift som vid efterbehandling. Detta kommer i allt väsentligt att följas.

Den nuvarande täktverksamheten har gett upphov till en våtmark, där en rad fridlysta arter trivs. Denna miljö kommer delvis gå förlorad när täktverksamheten

upphör. Mot denna bakgrund syftar den preliminära efterbehandlingsplanen *inte* till att återskapa den natur som fanns på platsen innan verksamheten inleddes, utan till att säkra och förbättra betingelserna för den biologiska mångfald som nu existerar.

För en närmare beskrivning av den preliminära efterbehandlingsplanen, hänvisas till denna i Bilaga A2. Sammanfattningsvis kan sägas att planen innefattar en rad åtgärder – bland annat anläggandet av en sjö med vikar och långgrund botten, en eller flera öar, ett antal småvatten, ett dammsystem och en varierad topografi – vilket sammantaget kommer ha en stor positiv inverkan på växter, djur och fritidsliv. Efterbehandlingen kommer även öka fastighetens ekonomiska värde genom ökad attraktivitet för bebyggelse.

De exakta detaljerna kring efterbehandlingsens utformning bör tas fram tillsammans tillsynsmyndigheten i god tid innan tillståndstiden närmar sig sitt slut, utifrån hur förhållandena och kunskapsläget då ser ut.

H.2 Behovet av externt material

Jehander ansöker om tillstånd till mottagning och återvinning av rena rivnings-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg upp till en årlig mängd om 500 000 ton. Som framgår av verksamhetsbeskrivningen under avsnitt D.2 ovan, kommer det mottagna materialet användas för dels anläggningsändamål, dels produktändamål.

Jehander behöver under tillståndstiden konstruera ett antal anläggningar inom verksamhetsområdet. Bolaget har för avsikt att i den nordvästra delen av verksamhetsområdet anlägga bullerskyddsvallar. Som framgår av Bilaga B4 utgör bullerskyddsvallarna en förutsättning för att bolaget även vid en utökad verksamhet ska kunna innehålla de idag gällande och stränga begränsningsvillkoren för buller. Vidare har bolaget för avsikt att mellan väg 269 och brytområdet anlägga en vall, i syfte att minska insyn, damning och i viss mån även buller. Dessa vallar kommer att anläggas i ett tidigt skede. Jehander kommer även behöva anlägga ett antal sedimentationsdammar.

För utformningen av det efterbehandlade landskapet krävs stora volymer material (entreprenadberg, jordmassor, silt etc.), bl.a. för att skapa en varierad topografi, en plåtå för anläggande av ett antal småvatten respektive sluttningar, sjöbotten med fallande lutning samt en eller flera öar i täktsjön. Behovet kommer att tillgodoses

med såväl internt som externt material. Konstruktionerna för och utformningen av det efterbehandlade landskapet beskrivs utförligt i den tekniska beskrivningen, avsnitt 2.10 och 3.1.2. Se även den preliminära efterbehandlingsplanen, Bilaga A2, för en beskrivning av de stora positiva konsekvenserna för djur och växter av de strukturer som Jehander avser skapa.

För ovannämnda anläggningar fordras många olika typer av jord- och bergmaterial. Genom att även använda infört material blir Jehander mindre beroende av tillgänglig mängd avbaningsmassor vid utformningen av dessa anläggningar och bolaget får därigenom bättre förutsättningar att kunna skapa de för människor, djur och växter mest gynnsamma strukturerna. Återvinningen av infört material innebär även att material som i annat fall skulle riskera att transporteras till en deponi istället kan återvinnas och därigenom fylla en för den biologiska mångfalden viktig funktion. Det innebär samtidigt att moränmassor av god kvalitet, som annars skulle behöva användas vid efterbehandlingen, kan utnyttjas för andra ändamål i samhället. Det ansökta förfarandet måste därmed anses ligga väl i linje med miljöbalkens hushållnings- och kretsloppsprinciper samt den lagstadgade avfallshierarkin.

Behovet av externt material varierar beroende på om Jehander ansöker om och beviljas ett nytt tillstånd efter 30 år, eller om verksamheten avslutas efter 30 år. Behovet av infört material för efterbehandlingsändamål är även beroende av flera andra omständigheter, exempelvis efterfrågan på bergprodukter. Om efterfrågan på material skulle visa sig bli lägre än vad Jehander förutser kommer inte hela det ansökta täktområdet brytas ut, varför behovet av material för efterbehandling blir mindre.

Eftersom det slutgiltiga behovet av infört material för efterbehandlingsändamål kan förändras över tid, har Jehander för avsikt att under tillståndstiden kontinuerligt följa upp och dokumentera hur mycket avbaningsmassor som uppkommer i verksamheten och på så sätt kunna anpassa mottagningen av externt material för anläggningsändamål (se villkorsförslag 13 nedan). Ju längre brytningen fortskrider, desto bättre kännedom kommer Jehander att få om hur stort behovet av externt material slutligen kommer att vara. Bolaget kommer endast ta emot mer externt material än vad som beräknas behövas för anläggningsändamål under förutsättning att det bedöms möjligt att försälja massorna inom ramen för den löpande

verksamheten. Genom ett sådant förfarande säkerställs att Jehander inte tar emot större mängder externt material än vad det inom verksamheten finns behov för.

I. Villkorsdiskussion

I.1 Emissioner

Det nu gällande tillståndet föreskriver riktvärden för buller, vibrationer, luftstöt vågor och damning. Mark- och miljööverdomstolen har – sedan det nu gällande tillståndet meddelades – utvecklat en praxis som innebär en utmönstring av riktvärden. Villkor innehållandes begränsningsvärden ska nu utformas med en sådan precision att det inte råder någon tvekan om vad som krävs av verksamhetsutövaren.⁴

Villkorsförslag 4 utgår ifrån de idag gällande värdena för buller, med undantag för att dagtid nu definieras som kl. 06-18 istället för 07-18. Mot bakgrund av den ovan nämnda utvecklingen i praxis, har Jehander preciserat under vilka förutsättningar begränsningsvärdena innehålls och hur begränsningsvärdena ska kontrolleras. Trots att den ansökta verksamheten blir betydligt större i förhållande till nu tillståndsgiven verksamhet, och att en överträdelse av villkoren nu kan ge direkta straffrättsliga konsekvenser, föreslår således Jehander att i huvudsak samma bullernivåer ska gälla villkorsvis som tidigare.

Jehander menar dock att villkoret avseende buller såvitt avser fritidsbebyggelsen vid Lejondalssjön även fortsättningsvis bör utformas som ett riktvärde. Villkoret är i denna del strängare än vad som är praxis. Jehander har ändå haft som utgångspunkt att ljudnivån från den ansökta verksamheten inte ska bli högre än de värden som följer av det nuvarande tillståndet. Utförd bullerutredning (Bilaga B4) visar att Jehander kommer kunna innehålla dessa värden, dock med ringa marginal främst kvällstid. Det är således rimligt att Jehander – i händelse av ett överskridande – ges en möjlighet att vidta rättelseåtgärder, precis som följer av det gällande tillståndet.

Villkorsförslag 5 utgår från det idag gällande riktvärdet för luftstöt vågor, men utformas nu som ett begränsningsvärde. Vad avser vibrationer, föreskriver det nu gällande tillståndet att vibrationshastigheten som ett riktvärde inte ska överskrida 3

⁴ Se bl.a. MÖD 2009:2 och 2009:9.

mm/s vid bostäder. Villkoret är i denna del strängare än vad som normalt föreskrivs i praxis och strängare än vad som är nödvändigt för att skador ska undvikas.⁵ Med hänsyn till detta, samt övergången från riktvärden till begränsningsvärden, föreslår Jehander att begränsningsvärdet för vibrationer nu ska bestämmas till 4 mm/s.

Den ansökta verksamheten bedöms med avseende på damning ge upphov till små negativa konsekvenser (se avsnitt G.5 ovan). Jehander föreslår att damning från kross- och siktanläggningar samt upplag vid behov ska begränsas genom de i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivna skyddsåtgärderna, dvs. vattenbegjutning av vägar och hjultvätt.

I.2 Vattenverksamhet

Det vatten som Jehander leder bort från täkten består av dels nederbörd, dels inläckande grundvatten. Mängden vatten härrörande från nederbörd kommer att variera, både under och mellan olika år, medan variationen i grundvattenkomponenten kan förväntas vara mindre och inte lika snabb. Detta gör det svårt och osäkert att mäta storleken på grundvattenbortledningen. För att ett villkor som reglerar bortledningen av grundvatten ska vara kontrollerbart krävs att det är möjligt att följa upp. Jehander anser därför att det inte är lämpligt att föreskriva ett maximalt flöde av utgående vatten som villkor, och inte heller ange det i tillståndsmeningen. Ett mer uppföljbart villkor är att ange en nivå till vilken grundvattnet maximalt får avsänkas, så som föreslagits i villkor 10 nedan. Detta är också i enlighet med praxis.⁶

Utgångspunkten vid täktverksamhet är att grundvattenavsänkning sker ner till täktbottens nivå, vilken i förevarande fall kommer att vara +24 meter. Ett förkrossschakt kommer förvisso att anläggas ned till ett större djup än så, men Jehander har för avsikt att injektera eller gjuta detta schakt med betong, om grundvatten visar sig läcka in, och därigenom inte behöva avsänka grundvattennivån ner till denna lägstanivå.

⁵ Jfr bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 december 2018 i mål M 6394-17.

⁶ Jfr t.ex. mark- miljödomstolens vid Nacka tingsrätt deldom den 28 juni 2018 i mål nr M 6219-16; mark- och miljödomstolens vid Växjö tingsrätt deldom den 5 juni 2018 i mål nr M 1957-17; mark- och miljödomstolens vid Vänersborgs tingsrätt dom den 20 mars 2018 i mål nr M 3636-16 (samtliga avgöranden överprövades och bekräftades av Mark- och miljööverdomstolen).

I.3 Ekonomisk säkerhet för efterbehandling

Föreslagen säkerhet enligt 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken har beräknats med utgångspunkt i Miljösamverkan Sveriges rapport "Efterbehandling av täkter - En förtäkt vägledning", se Bilaga E. Baserat på denna beräkning föreslår Jehander en säkerhet om 5 350 000 kronor.

Vad gäller säkerhet enligt 22 kap. 28 § miljöbalken (säkerhet för verkställighetsförordnande) hänvisas till avsnitt L nedan.

I.4 Förslag till villkor

Verksamhetens bedrivande

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Jehander angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt uppgivit eller åtagit sig i målet.
2. Gränsen för brytområdet och verksamhetsområdet ska märkas ut i terrängen på väl synligt sätt. Markeringarna ska finnas på plats under hela verksamhetstiden där så är möjligt. På avsnitt med uppenbara olycksrisker ska varningsskyltar sättas upp eller andra åtgärder vidtas som fysiskt förhindrar eller försvårar inträde på området.
3. Brytning av berg får endast ske inom den markerade gränsen för brytningsområdet i ansökansbilaga A.1.4, och inte på lägre nivå än +24 meter. Brytning för förkrosschaktet får dock ske ner till +12 meter.

Buller

4. Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder än:
 - 50 dB(A) dagtid vardagar (06-18),
 - 40 dB(A) nattetid (22-06),
 - 45 dB(A) övrig tid.

För fritidsbebyggelsen vid Lejondalssjön ska som riktvärden gälla:

- 45 dB(A) dagtid vardagar (06-18),
- 35 dB(A) nattetid (22-06),
- 40 dB(A) övrig tid.

Om hörbara toner eller impulsljud förekommer, ska de angivna värdena för ekvivalent ljudnivå sänkas med 5 dB(A)-enheter.

Arbetsmoment som typiskt sett ger upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) vid bostäder får inte utföras nattetid (22-06).

Uppföljning av ljudnivå ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder ska anges.

Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten pågår.

Vibrationer och luftstöt vågor

5. Vibrationshastigheten till följd av sprängning får inte överskrida 4 mm/s vid bostäder, uttryckt som högsta svängningshastighet i vertikalled. Villkoret är uppfyllt om ovanstående värde innehålls vid 90 procent av sprängtillfällena under ett kalenderår och aldrig överstiger 6 mm/s.

Luftstöt vågor till följd av sprängning får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa mätt som frifältsvärde. Villkoret är uppfyllt om ovanstående värde innehålls vid 90 procent av mättillfällena under ett kalenderår och aldrig överstiger 250 Pa mätt som frifältsvärde.

De angivna värdena ska kontrolleras genom mätning vid varje sprängtillfälle. Mätning ska ske enligt svensk standard, för närvarande SS4604866 eller motsvarande, vid minst en bostad.

Damning

6. Damning från kross- och siktanläggningar samt upplag ska vid behov begränsas genom vattenbegjutning av vägar och hjultvätt för utgående lastbilar.

Länshållningsvatten

7. Utgående länshållningsvatten från verksamheten ska behandlas i sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion innan det leds till befintligt dikessystem.

Sedimentationsdammarna ska dimensioneras så att de ska kunna innehålla den volym länshållningsvatten som behöver bortledas från tälkten vid ett blockregn motsvarande 88 mm regn under 48 timmar (återkomsttid 50 år).

Kemikalier och farligt avfall

8. Kemiska produkter inklusive petroleumprodukter och farligt avfall ska vara märkta samt förvaras i täta behållare på tät invallad yta, som är skyddad från nederbörd. Invallningen ska rymma den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares sammanlagda volym. Fordonsbränsle ska förvaras enligt ovan eller i dubbelmantlade cisterner.
9. Utrustning för sanering av oljespill och annat läckage ska finnas tillgänglig inom verksamhetsområdet. Verksamheten ska ha en beredskapsplan för att hantera utsläpp.

Grundvattennivå

10. Inom brytningsområdet får grundvattennivån maximalt sänkas till nivån +24 meter.

Mottagningen av externt material

11. Inkommande material, som avses användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, får med avseende på föroreningsinnehåll inte överskrida de platsspecifika riktvärden som anges i kontrollprogrammet.
12. Inkommande material, som inte avses användas för anläggningsändamål inom verksamhetsområdet, får med avseende på föroreningsinnehåll inte överskrida nivån för känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets riktvärden för förorenad mark.

13. Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten angående detaljerade rutiner för mottagningskontroll och uppföljning av volymer av externt material och andra fraktioner samt hur dokumentation och kontroll av inkommande material ska ske.

Bolaget ska följa upp behovet av externt material för anläggningsändamål samt redovisa resultaten av denna uppföljning till tillsynsmyndigheten.

Asfalttillverkningen

14. Uppställning av asfaltverk ska ske på hårdgjord yta med eget dagvattensystem utrustad med en oljeavskiljare.

Efterbehandling

15. Efterbehandling ska ske successivt och i huvudsak följa den till ansökan bilagda preliminära efterbehandlingsplanen, Bilaga A2, såvitt inte överenskommelse med tillsynsmyndigheten träffas om annat. Samtliga efterbehandlingsåtgärder ska vara slutförda 4 år efter det att täktverksamheten av berg har upphört, dock senast 2 år efter tillståndstidens utgång.
16. För fullgörandet av efterbehandlingen av täkten ska verksamhetsutövaren ställa en ekonomisk säkerhet om 5 350 000 kronor. Säkerheten ska ställas innan tillståndet tas i anspråk och godkännas av mark- och miljödomstolen. Säkerheten ska förvaras av länsstyrelsen.

Kontrollprogram

17. Förslag till kontrollprogram för verksamheten ska ges in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tas i anspråk, dock minst en månad innan mottagning av externt material initieras.

J. Tillåtlighet

J.1 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

J.1.1 Kunskapskravet

Jehander bedriver täktverksamhet över stora delar av landet och är sedan länge en väletablerad aktör på marknaden. Jehander har även flerårig erfarenhet från den nuvarande verksamheten i Bro samt från bolagets många andra bergtäkter. Vidare har Jehander via HeidelbergCement-koncernen, som är den största bergmaterialproducenten i världen, tillgång till expertfunktioner inom olika områden. Mot bakgrund härav, och med hänsyn till de utredningar och handlingar som har upprättats inom ramen för denna tillståndsansökan, får det anses uppenbart att bolaget besitter den kunskap och kompetens som behövs för den sökta verksamheten och att kunskapskravet därmed är uppfyllt.

J.1.2 Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik

Som framgår av denna ansökan och tillhörande bilagor, kommer erforderliga skyddsåtgärder vidtas för att minimera påverkan på människors hälsa och miljö.

Försiktighetsprincipen har iakttagits i samtliga beräkningar och bedömningar som har gjorts inom ramen för denna ansökan – de är alla konservativa – och iaktas löpande vid beslut som gäller verksamhetens miljöpåverkan. Jehander använder sig av bästa möjliga teknik vid de uppgraderingar som sker i verksamheten, exempelvis vid uppdateringar av maskinparken och dylikt.

Jehander bedömer mot bakgrund av ovanstående att försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik innehålls.

J.1.3 Produktvalsprincipen

Hantering av drivmedel och oljor för arbetsmaskiner kommer att ske enligt givna regler och på ett sätt som minimerar risken för spill. Det kommer att finnas rutiner för att hantera eventuellt spill av kemikalier till vattenområdet. Vid inköp av utrustning och förbrukningsvaror till verksamheten beaktas alltid miljöaspekten. Produktvalsprincipen uppfylls därmed.

J.1.4 Hushållnings- och kretsloppsprinciperna

Området för den ansökta verksamheten är till stor del redan påverkat av befintlig verksamhet. Platsen har stora logistiska fördelar och med vidtagande av föreslagna skyddsåtgärder kan verksamheten bedrivas utan allvarliga konflikter med andra intressen. Det får därför anses utgöra god resurshushållning att så långt som möjligt utnyttja de resurser som finns i området istället för att öppna en ny täkt.

Genom en långsiktig verksamhet i det aktuella området skapas förutsättningar för att optimalt kunna tillgodogöra sig råvaran för framställande av bergmaterialprodukter. Verksamheten inkluderar även återvinning av material, såväl från den egna verksamheten som från externa aktörer, vilket innebär god resurshushållning. Bergmaterialet och återvinningsprodukterna från verksamheten har ett stort användningsområde och det finns stort behov av dessa i närområdet (se avsnitt F ovan). Materialet är dessutom i sin helhet återvinningsbart. Mot bakgrund av det anförda bedömer Jehander att det står klart att den ansökta verksamheten bidrar till god resurshushållning. Hushållnings- och kretsloppsprinciperna är således uppfyllda.

J.1.5 Platsval

Täktverksamhet har bedrivits på platsen under lång tid, vilket innebär att omgivningen anpassat sig efter denna. Fortsatt brytning i befintligt täktområde bedöms som ett bättre alternativ från miljösynpunkt än att etablera en ny täkt.

Den ansökta verksamhetens omgivningspåverkan är begränsad och kan reduceras genom vidtagande av skyddsåtgärder. Verksamheten står inte i konflikt med några enskilda intressen eller med bevarandet av något skyddat område eller skyddad art.

Som framgår av avsnitt F ovan, finns det i nu aktuellt område ett stort och växande behov av ballast. Genom att produktionen av ballast sker i nära anslutning till de kunder och projekt vilka efterfrågar sådant material, kan Jehander så långt som möjligt reducera behovet av långväga transporter.

Alternativa lokaliseringar och utformningar har utretts, se avsnitt E.2 respektive E.3 ovan. Sammantaget framgår att det inte varit möjligt att hitta en lämpligare lokalisering än den ansökta. Inte heller har något lämpligare utformningsalternativ identifierats.

Sammantaget bedömer Jehander att den valda platsen är uppenbart lämplig för den ansökta verksamheten.

J.2 Tillåtlighet enligt 3-4 kap. miljöbalken

Det föreligger inget hinder mot den ansökta verksamheten med hänsyn till 3 och 4 kap. miljöbalken.

J.3 Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken

Den ansökta verksamheten bedöms inte bidra till att uppnåendet av någon miljökvalitetsnorm äventyras eller att statusen hos någon kvalitetsfaktor för en vattenförekomst försämras, se avsnitt 8.1 och 8.5 i miljökonsekvensbeskrivningen. Verksamheten är således tillåtlig i förhållande till 5 kap. miljöbalken.

J.4 Tillåtlighet enligt 7 och 8 kap. miljöbalken

Det finns inga skyddade områden i närheten av verksamhetsområdet som kan påverkas av den ansökta verksamheten. Verksamheten bedöms inte heller stå i konflikt med artskyddsbestämmelserna, se avsnitt 8.2 i miljökonsekvensbeskrivningen. Verksamheten är således tillåtlig i förhållande till 7 och 8 kap. miljöbalken.

J.5 Tillåtlighet enligt 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken

Jehander har redovisat ett förslag till ekonomisk säkerhet, se avsnitt I.3 ovan.

J.6 Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

Den ansökta vattenverksamheten innebär inte ett försvårande av annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång som den nu aktuella. Bestämmelsen i 11 kap. 7 § miljöbalken utgör därmed inte något hinder mot att tillstånd lämnas till den ansökta vattenverksamheten.

J.7 Sammanfattning

Miljöbalken är inte en ren skyddslagstiftning, utan syftar till att driva samhällsutvecklingen i en hållbar riktning. Av det som redovisats i detta avsnitt J följer att den sökta verksamheten är förenlig med miljöbalkens syfte och uppfyller de krav

som kan ställas enligt miljöbalkens tillåtlighetsregler. Tillstånd till den sökta verksamheten ska därför meddelas.

K. Särskilt om vattenverksamheten

K.1 Rådighet

Den ansökta vattenverksamheten kommer enbart att bedrivas inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1. Jehander har genom avtal med Häradsallmänningen sådan rådighet över vatten som krävs för provningen, 2 kap. 1 och 2 §§ lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

K.2 Sakägare

Inga enskilda motstående intressen riskerar att skadas av den ansökta vattenverksamheten. Någon sakägarförteckning är således inte aktuell att upprätta.

K.3 Oförutsedd skada

Med hänsyn till att inga enskilda intressen riskerar att skadas av den ansökta vattenverksamheten, föreslår Jehander att tiden för anmälan av oförutsedd skada bestäms till 5 år från arbetstidens utgång.

K.4 Prövningsavgift

Kostnaderna för utförandet av den ansökta vattenverksamheten beräknas uppgå till 100 000-500 000 kronor.

Vid en fullt utbruten täkt, beräknas den årliga bortledningen av grund- och ytvatten uppgå till cirka 435 000 m³.

Baserat på ovanstående uppgår grundavgiften enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken till 5 000 kronor. Tilläggsavgiften enligt 3 kap. 5 § nämnda förordning uppgår till 43 500 kronor. Prövningsavgiften ska således bestämmas till 48 500 kronor. Beloppet kommer att betalas in via domstolens internetbaserade betalningstjänst så snart ett avgiftsbeslut fattas av domstolen.

L. Verkställighetsförordnande

Den mängd berg som får brytas enligt det nu gällande tillståndet kommer att ta slut under 2022. För att ett uppehåll i verksamheten ska undvikas i händelse av överklagande, yrkar Jehander att domstolen meddelar ett partiellt verkställighetsförordnande med avseende på täkt- och vattenverksamheten.

När Jehander tar det ansökta tillståndet i anspråk, upphör det nuvarande tillståndet att gälla och därmed även den däri stipulerade rätten att föra in och återvinna totalt 200 000 ton schaktmassor per år. För att återvinningen av externt material ska kunna fortsätta i händelse av ett överklagande, yrkar därmed Jehander att domstolen ska meddela ett partiellt verkställighetsförordnande med avseende på även mottagningen och återvinningen av rena rivnings-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg, dock begränsat till de 200 000 ton/år som följer av det nu gällande tillståndet. Återvinningsverksamheten kommer – liksom framgår av villkorsförslag 11 och 17 ovan – föregås av upprättandet av ett kontrollprogram, innefattande bland annat platsspecifika riktvärden och rutiner vid mottagning av externt material.

Av praxis från Högsta domstolen (NJA 2012 s. 623) följer att verkställighetsförordnanden endast kan meddelas i mål där verksamhetsutövarens intresse av att omedelbart få ta tillståndet i anspråk med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att tillståndet ska få tas i anspråk först när det vunnit laga kraft. Härvid ska särskild hänsyn tas till om irreversibla skador på miljön kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk samt om målet rymmer någon rättsfråga som kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att få belyst i högre instans.

Det föreligger inte något starkt allmänt eller enskilt motstående intresse mot den ansökta verksamhetens tillåtlighet. Området är sedan tidigare påverkat av befintlig verksamhet och det föreligger ingen risk för irreparabla skador på några höga naturvärden. Vidare har Jehander begränsat yrkandet om verkställighetsförordnande till att avse endast täkt- och vattenverksamheten samt en begränsad del av återvinningsverksamheten.

Jehander har vidare inte kunnat identifiera någon särskild rättsfråga i målet som kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att få belyst i högre instans. Föreslagna villkor för verksamheten är sedvanliga och platsvalet torde vara okontroversiellt

eftersom området sedan lång tid är påverkat av täktverksamhet och har stora logistiska fördelar.

Det är av stor vikt att verksamheten kan fortgå även om tillståndet överklagas, så att det i regionen stora behovet av bergmaterial samt anläggningar för återvinning av överskottsmaterial kan tillgodoses. Ett uppehåll i verksamheten skulle dessutom vara förbundet med stora kostnader för såväl Jehander som användare av bergmaterial i regionen.

Sammantaget föreligger skäl för att meddela yrkat verkställighetsförordnande.

Inga enskilda motstående intressen riskerar att skadas av den ansökta vattenverksamheten. Det saknas således skäl att jämlikt 22 kap. 28 § miljöbalken föreskriva om särskild säkerhet för ersättning som kan komma att utgå som en följd av den begränsade länshållning som kan ske under perioden mellan det att tillståndet meddelas och att en överklagandeprocess avslutas.

M. Övrigt

M.1 Aktförvarare

Till aktförvarare föreslås Akasya Randhav, administrativ handläggare, Upplands-Bro kommun, 196 81, Kungsängen.

M.2 Kungörelse

Ansökan kungörs lämpligen i Mitt i Upplands-Bro och Upplands-Bro Direkt.

Underskrifter och bilageförteckning följer på nästkommande sida.

Malmö den 10 november 2020
Sand & Grus AB Jehander, genom

Anna Bryngelsson
(enligt fullmakt)

Fanny Aronsson
(enligt fullmakt)

Bilageförteckning

A. Teknisk beskrivning

- A1. Ritningsunderlag
- A2. PM Mål för landskapet efter att den ansökta verksamheten har upphört
- A.3 An Overview of Silt Lagoon Construction within the Aggregate Production Industry

B. Miljökonsekvensbeskrivning

- B1. Samrådsredogörelse
- B2. PM Hydrogeologi
- B3. Naturvärdesinventering
- B4. Bullerutredning
- B5. Riskanalys för täkt av berg
- B6. Trafikutredning

C. Handlingsprogram enligt Sevesolagen

D. Behovsutredning

E. Beräkning av ekonomisk säkerhet för efterbehandling